

Sådan gør vi hos os – Skolen i Sydhavnen

”Det er et kæmpe stærkt værktøj!”

Sådan siger skolepædagog Robert M Walker om sine erfaringer med at bruge Klassetrivsel. Walker arbejder som skolepædagog i indskolingsregi på Skolen i Sydhavnen. Han har allerede, da han som meritpædagogstuderende skrev bacheloropgave om Klassetrivsel, og siden gennem hele sit pædagogiske virke, gjort systematisk brug af trivselsværktøjet. Walker blev begejstret for, at værktøjet giver mulighed for en indsigt i sociale og relationelle dynamikker, som ellers ikke er åbenlyse. En indsigt, som kan omsættes til noget, der giver værdi i praksis.

Tekstens hovedpunkter:

- Hvordan Klassetrivsel kan benyttes set fra en skolepædagog faglige perspektiv
- Hvordan sociogramspørgsmålene kan understøtte arbejdet med klassens relationelle samspil
- Hvordan trivselsundersøgelserne afhjælper “blinde vinkler” og forudindtagede holdninger til børnene og deres relationelle samspil
- Hvordan specifikke pædagogiske initiativer kan give marginaliserede børn muligheden for at positionere sig på ny
- Hvordan formuleringen af egne spørgsmål i Klassetrivsel kan rette fokus mod et særligt pædagogisk undersøgelsesfelt

Klassetrivsel kvalificerer det pædagogiske arbejde

Som skolepædagog har Walker fokus på det relationelle samspil i klassen. Han bruger klassetrivselsværktøjet som et undersøgelsesfelt, hvor han forholder sig nysgerrigt og ydmygt til klassens sociale og relationelle rum. Han har stor erfaring med at foretage månedlige undersøgelser med de samme spørgsmål for derved at følge og beskrive udviklingen over tid.

Walker fortæller, at den indsigt, man får gennem Klassetrivselsundersøgelserne, kan deles i teamet omkring klassen og samtidig målrette de pædagogiske tiltag, så effekten af dem højnes. Undersøgelserne er samtidig en måde at reducere "blinde vinkler" og forudindtagede holdninger til børnene og deres indbyrdes relationer. De fleste, der arbejder med børn ved, at man kan observere meget, men de erkender også, at det i praksis er umuligt at følge med i alt, hvad der rører sig i hele børnegruppen. Gang på gang er Walker blevet overrasket over udfaldet af en undersøgelse. Undersøgelsen bidrager med værdifuld viden, som afviger fra den forestilling, man havde i forvejen.

Walker forklarer her, hvordan han opfatter "de blinde vinkler":

"...det kan være, at man har en særlig forforståelse af et barn. At man måske ikke er så objektiv i sin tilgang, som man bilder sig ind, at man er. At man måske har nogle "blinde vinkler", "skyklapper", nogle forestillinger om, at noget er på en bestemt måde. At nogle relationer er på en bestemt måde, at nogle børn har en bestemt position i fællesskabet og bliver "set", men faktisk ikke bliver det alligevel".

Særligt sociogramspørgsmålene er værdifulde, når det handler om at tage temperaturen på klassefællesskabet. Walker vurderer, at sociogramspørgsmålene kan fortælle en hel del om børnenes sociale kapital¹. Walker ser de stakkede søjler som udtryk for børnenes sociale kapital i klassefællesskabet. Hvis en elev får mange tilvalg fra sine klassekammerater, så er det et udtryk for, at denne elev har en høj social kapital og dermed en stærk tilknytning til et fællesskab.

Gennem sociogramspørgsmålene bliver Walker opmærksom på de børn, som befinder sig i periferien af det sociale fællesskab. Den indsigt gør det muligt at iværksætte pædagogiske initiativer, så de marginaliserede børn kan positionere sig på ny.

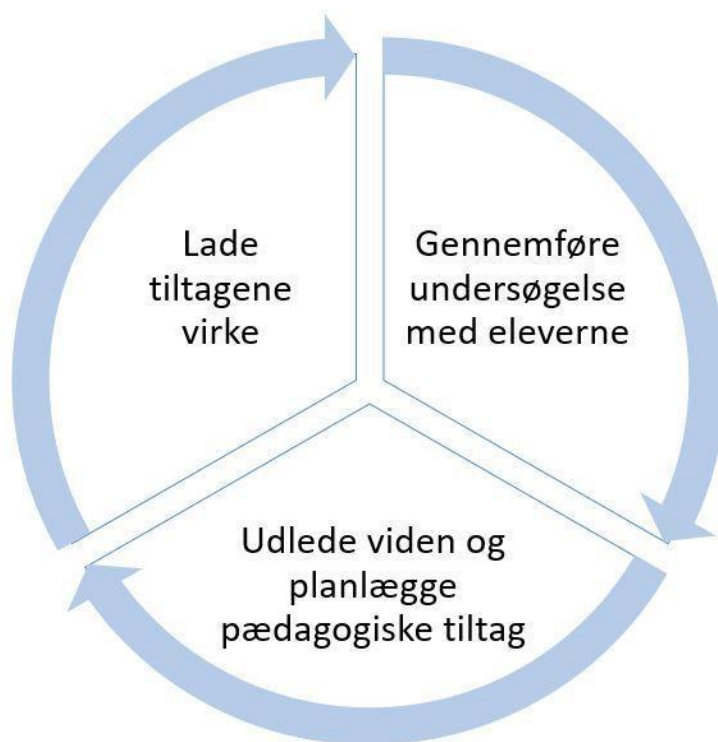
Fra viden til handling

Den fremgangsmåde Walker bedst kan lide at benytte, når han arbejder med Klasse trivsel, er at lave hyppige undersøgelser. Han gennemfører månedlige undersøgelser med børnene, for på den måde mener han, at man opnår de bedste forudsætninger for at holde øje med børnenes trivsel. Samtidig kan man evaluere på de pædagogiske tiltag, der igangsættes.

¹ <https://paedagogik.systeme.dk/?id=397>

I relation til klassefællesskabet har Walker i samarbejde med sit team iværksat en række sociale aktiviteter, der erfaringsmæssigt har vist sig at være velegnede at udføre med iPads. Børnene har lavet små skuespil og film, hvor de tager udgangspunkt i nogle rolle- og dilemmakort. Med det afsæt har børnene lavet deres egne fortællinger, og derigennem skaber de et nyt narrativ og en mere fyldestgørende fortælling om hinanden. Efterfølgende foretager Walker en ny undersøgelse og kan registrere, at børn, som ellers ikke eller i ringe grad var blevet valgt af andre børn, nu i højere grad var blevet "set" og valgt af de andre.

Den faste struktur med månedlige undersøgelser kan se sådan her ud. Start "klokken 12":

Figur 1 - Skolevisioner

Denne metode sikrer, at man hele tiden har opdateret viden om børnenes trivsel, og at man kontinuerligt giver børnene mulighed for at lade deres stemmer blive hørt. En anden vigtig pointe er, at en undersøgelse er udtryk for et "øjebliksbillede". Resultaterne afspejler

børnenes trivsel, da de gennemførte undersøgelsen. Ved at lave hyppige undersøgelser, giver man sig selv mulighed for at følge børnenes trivsel ganske nøje - også over tid. Dette er også stærkt medvirkende til, at Walker vælger at gennemføre undersøgelser hyppigt - nemlig at han og teamet får mulighed for at følge med.

Værdi i praksis

Udover at være et praktisk værktøj, der giver indblik i og overblik over børnenes relationer, så nævner Walker også, at Klassetrivsel er enormt tidsbesparende.

“Jeg har været i praksis så længe, at jeg godt kan huske, hvordan det var at sidde med papirlapper, som børnene havde udfyldt med hinandens navne, når man skulle parre børnene, danne grupper eller på anden vis analogt skulle danne sig et overblik over børnenes sociale relationer”.

Med Klassetrivsel går denne proces meget hurtigere, og man slipper for de frustrationer, der naturligt følger med, når man sidder med det analogt. Til dette arbejde er det muligt at benytte Klassetrivsels gruppeværktøj. Så snart en undersøgelse med sociogramspørgsmål er færdigbesvaret og afsluttet, har man adgang til gruppeværktøjet, og grupper kan dannes med så lidt som fem klik.

“Man kan spørge om alt muligt og så omsætte det til praksis.”

Udover sociogramspørgsmålene har Walker gjort brug af muligheden for at forme og udvikle egne spørgsmål målrettet den konkrete gruppe af børn.

Tilskyndelsen fik han efter et foredrag med Lotus Turéll, hvor hun fortalte, hvordan det havde været at vokse op i en familie, som udadtil virkede harmonisk og velfungerende, men indadtil havde nogle problemer. Fortællingerne fra foredraget rørte Walker dybt, og han besluttede at udvide sin spørgeramme, for hvorfor skulle der ikke også være børn i hans varetægt, som havde det på samme måde?

Walker fortæller, at det var en forudsætning for at introducere åbne spørgsmål, at børnene var bekendte med værktøjet.

Han bestemte sig for at udvide med et enkelt spørgsmål:

Har du en hemmelighed, som du har brug for at tale med en voksen om?

Spørgsmålet var et singlevalgsspørgsmål, hvor børnene havde mulighed for at svare “ja” eller “nej”. Hver gang Walker introducerer en undersøgelse, så indleder han med et oplæg for børnene. Han fortalte i dette tilfælde børnene, at hvis de tilkendegav, at de har en hemmelighed, så kunne de være sikre på, at der var en voksen (lærer eller pædagog), som vil tage hånd om det og tale med dem om hemmeligheden.

Walker giver udtryk for, at han godt er klar over, at dette spørgsmål er kontroversielt, og at man skal have gjort sig nogle grundige overvejelser, før man stiller det. Spørgsmålet fordrer nemlig, at man som ansvarlig voksen **ALTID** følger op på besvarelserne og handler i de tilfælde, hvor det er påkrævet! *Dette kan ikke understreges nok*, og det er også en vigtig pointe i sig selv. Man skal tage elevernes svar meget alvorligt og afsætte både tid og ressourcer, når man stiller og indsamler informationer af denne karakter fra eleverne.

Første gang han stillede børnene spørgsmålet, var der fire elever, der svarede “ja”, og de fik efterfølgende personlige samtaler, hvor de kunne fortælle om deres kvaler og få den fornødne hjælp. I den seneste undersøgelse deltog 104 børn og heraf svarede 31, at de havde et problem eller tænkte på noget, som de havde brug for at tale med en voksen om.

Samtalerne med børnene varer typisk en halv til en hel time, hvor børnenes bekymringer bliver vendt, og der iværksættes nødvendige tiltag, der tilgodeser disse bekymringer. Tiltagene kan være alt fra dialog med forældre til gruppesamtaler. Tiden er ifølge Walker godt givet ud, og vurderingen i teamet er, at tiltagene højner den mentale sundhed og trivsel blandt børnene. Walker fortæller, hvordan han i disse situationer føler, at hans virke som pædagog gør en stor forskel for børnene og deres trivsel.

Der er ingen tvivl om, at arbejdet med Klassetrivsel også i fremtiden vil være en del af det pædagogiske virke på Skolen i Sydhavnen. Walker har introduceret Klassetrivsel til flere af sine kolleger, som efterfølgende er begyndt at benytte værktøjet. Fordelene ved at gennemføre trivselsundersøgelser med Klassetrivsel er også tydelige for dem. Walker

fortæller også, at børnegruppen kan blive opmærksomme på, hvilken holdning de andre børn har til forskellige emner. Det er f.eks. blevet tydeligt, at den generelle holdning i børnegruppen er, at der er for meget larm. På den måde er det lettere at arbejde med et fokusområde, når børnene har en fælles indsigt og forståelse for sig selv og andre.

Faktaboks: *Social kapital*

I Pierre Bourdieus begrebsverden bruges ordet kapital i bred forstand. Der skelnes mellem forskellige former for kapital f.eks. økonomisk kapital, kulturel kapital og social kapital. Den sociale kapital betegner bl.a. adgangen til sociale netværk, venskaber og deltagelsesmuligheder.

<https://paedagogik.systeme.dk/?id=397>